

ת"פ 17855/09/16 - מדינת ישראל נגד אמרה גובנייה (עציר) - הובא

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
ת"פ 17855-09-16 מדינת ישראל נ' ג(עציר)

בפני
בעניין: כבוד השופטת דנה מרשק מרום
מדינת ישראל - באמצעות פמ"מ וע"י עו"ד
יולנדה טולדנו

המאשימה

נגד

אמרה גובנייה (עציר) - הובא וע"י עו"ד
דימה ברנשטיין

הנאשם

גזר דין

1. הנאשם הורשע על יסוד הודאתו בעבירות של שוד בנסיבות מחמירות לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 [להלן: "חוק העונשין"] והחזקת סכין לפי סעיף 186(א) לחוק העונשין.

2. על-פי עובדות כתב-האישום, ביום 1.9.16 יצא הנאשם מביתו ובאמתחתו סכין ושתי שקיות, כשבאחת מהן הכין מספר חורים לעיניים, הגיע לתחנת דלק, נכנס לחנות, הודיע למתלוננת כי מדובר בשוד והושיט לעברה שקית אשפה בדרישה שתניח בה את השלל שבקופה. המתלוננת, שהיתה בהלם, לא נענתה לדרישתו של הנאשם, והנאשם הוציא את הסכין, הניף אותה לעבר המתלוננת ודרש ממנה בשנית את הכסף בקופה. המתלוננת שנבהלה הוציאה מהקופה סך של 390 ₪, הניחה אותם על הדלפק והנאשם לקח את הכסף ויצא מהחנות. בשלב זה, המתלוננת הזעיקה את המשטרה. אזרחים שהיו בתחנת הדלק באותה עת הבחינו בשוד, ועם צאתו של הנאשם מהחנות השתלטו עליו, אזקו אותו ותפסו את הכסף עד להגעת המשטרה למקום.

ראיות לעונש

3. ב"כ הנאשם הציג חוות-דעת פסיכיאטרית (נ/1) מיום 6.9.16, אשר נערכה בסמוך למעצרו של הנאשם. מחוות-הדעת עולה, כי המדובר ברווק בן 30, המוכר למערכת בריאות הנפש כמי שסובל מסכיזופרניה, ובעברו 6 אשפוזים בין השנים 2011 - 2015. ברקע, ככל הנראה, גם התמכרות לקנבוס ו/או אלכוהול (בבדיקת שתן שבוצעה במהלך האשפוז נמצאו שרידי THC המעידים על שימוש בקנביס). התמיכה המשפחתית חלשה, וככל הנראה הוא מצוי במצוקה כלכלית שמיוחסת לשימוש שלו בסמים. באשר

לעבירות מסר, כי סבל מקושי כלכלי על רקע חובות, קצבת הנכות שקיבל כשבוע עובר לשוד הועברה בשלמותה לכיסוי חובות, ולדבריו ראה סרט על שוד וניסה לחקות את ההצלחה שבה צפה בסרט באמצעות השוד שביצע. עוד מסר, כי סבר שלא יענש מאחר והוא חולה בסכיזופרניה ובסוכרת. על אף מחלתו הבסיסית, בבדיקותיו החוזרות במהלך האשפוז לצורך הסתכלות, לא נמצא שריו במצב פסיכופטי פעיל.

מסקנות חוות-הדעת הן כי הנאשם סובל ממחלת נפש אך מחלתו נמצאת בהפוגה, כשיר לעמוד לדין, וסביר להניח שבעת ביצוע העבירות היה באותו המצב - דהיינו לא שריו במצב פסיכופטי פעיל. כן צוין, כי הוא זקוק לטיפול פסיכיאטרי מניעתי, ועל רקע איומים אובדניים רבים בעבר, יש לבצע הערכת סיכון אובדני בכל מסגרת בה ימצא.

טיעוני ב"כ הצדדים

4. ב"כ המאשימה פירט את נסיבות ביצוע העבירות, והתייחס, בעיקר, לטענת ההגנה לפיה יש ליתן משקל ממשי למצבו הנפשי של הנאשם. בהקשר זה היפנה לאמירתו המפורשת של הנאשם כי סבר שלא יענש בשל מחלתו. כן הדגיש, כי על-פי חוות-הדעת הנאשם לא היה נתון במצב פסיכופטי, וכי המדובר במצב נפשי שנגרם עקב נטילת סמים. ב"כ המאשימה היפנה לפסיקה לפיה יש לנהוג במשנה זהירות כשמצב נפשי מהווה עילה להקל בעונש, והדברים נכונים ביתר שאת בעניינו של הנאשם אשר ידע שהוא מבצע מעשה אסור אך סבר שיזכה לפטור מאחריות בשל מחלתו. על כן, ההתחשבות במצבו הנפשי של הנאשם צריכה להיות מועטה, אם בכלל.

ב"כ המאשימה מסר, כי המתלוננת החליטה שלא להגיש תצהיר נפגע עבירה כדי להשאיר את האירוע מאחוריה.

ב"כ המאשימה טען למתחם עונש הולם שנע בין 3 - 5 שנות מאסר בפועל, ולאור נתוני הנאשם, הודאתו ועברו הנקי עתר להטיל עליו עונש המצוי ברף התחתון של המתחם - דהיינו, 3 שנות מאסר בפועל, מאסר על תנאי ופיצוי.

5. ב"כ הנאשם ביקש לשכנע, כי נתוניו של הנאשם מחייבים לקבוע מתחם עונש הולם בהתחשב בקרבה לסייג של אי-שפיות.

באשר לנסיבות ביצוע העבירות הדגיש, כי שלל השוד היה נמוך מאד, כאשר הקלטת המתעדת את האירוע משקפת שהדברים התנהלו על מי מנוחות. ביציאתו מהחנות לא היה צורך במרדף כדי ללכוד אותו, והוא נתפס מיד בכף. נסיבות אלו משקפות כי אין המדובר באדם עם דפוסים עברייניים אלא אדם החולה בנפשו.

הרחיב באשר לנתוניו, כאשר המדובר באדם קשה יום, המתקיים מקצבת ביטוח לאומי בשל מחלת-נפש וסוכרת. חרף קשייו, סיים 12 שנות לימוד עם בגרות חלקית ושירת שירות צבאי מלא בשריון. בעברו 6

אשפוזים, בחלקם היה במצב פסיכוטי קשה, ביטא מחשבות שווא של גדלות (כפי שעולה מסיכום אשפוז מ - 2011, נ/2) וכן ביצע ניסיונות אובדניים.

מאז מעצרו שוהה במחלקה הסגורה במב"נ.

ב"כ הנאשם המציא פסיקה ממנה עולה כי יש להתחשב במצבו הנפשי של הנאשם לעניין העונש.

על רקע מכלול נתוניו, סבור הוא כי מתחם העונש ההולם נע בין ששה חודשי מאסר בפועל ועד ל - 12 חודשי מאסר בפועל, ועותר הוא להסתפק בתקופת מעצרו.

6. בדברו לבית-המשפט, מסר הנאשם כי הוא מצטער על מעשיו, הפעם קיבל "מכה" בכך שהוא מצוי במעצר לראשונה בחייו, הוא השלים עם העובדה שאסור לבצע מעשים כגון אלו, ומעוניין לחזור לאורח חיים שגרתי.

דין והכרעה

7. בהתאם להוראות תיקון 113 לחוק העונשין בסעיף 40ג(א), לצורך קביעת מתחם העונש ההולם יש להתחשב בערך החברתי שנפגע, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

8. הערך החברתי שנפגע ממעשי הנאשם כלפי המתלוננת הוא שמירה על רכושם ובטחונם האישי של עובדי תחנות הדלק, שחשופים במסגרת עבודתם לפגיעה פיסית ורכושית מצד שודדים, בעיקר בשעות הלילה (ראו, למשל: ע"פ 9647/09 שור נגד מדינת ישראל [14.10.10] - להלן: ע"פ שור).

9. במסגרת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה לפי סעיף 40ט(א) לחוק העונשין, ביקש הסניגור להתייחס למצבו הנפשי של הנאשם. ואכן, תיקון 113 מתווה את החובה להתייחס לנתוניו האינדיבידואליים של העושה כחלק מנסיבות ביצוע העבירה, ולצורך קביעת מתחם העונש ההולם, למשל בסעיפים 40ט(א)(6) ו - (9):

"המחוקק הכיר אפוא במצב בו הנאשם נמצא אחראי למעשיו, אך יכולתו להבין או להימנע מהמעשה נפגמה במידת-מה, או שהוא קרוב לסייג לאחריות פלילית, ויש בכך כדי להפחית את מידת האשם המוסרי של הנאשם..." (ע"פ 1865/14 פלוני נגד מדינת ישראל [4.1.16], בפסקה 5 לפסק-דינו של כב' השופט עמית).

10. בפסיקת בית-המשפט העליון נקבע, כי המשקל שיש ליתן למצבו הנפשי של הנאשם בעת גזירת הדין היא שאלה "כמותית":

"... כל מקרה יש לבחון לגופו על פי נסיבות ביצוע העבירה וחומרתה ועל פי נסיבותיו האישיות של הנאשם. במכלול הנסיבות הקשורות למבצע העבירה, יש לבחון את סוג ההפרעה הנפשית ועוצמתה, ועד כמה הוגבלה בעטיה יכולתו - לא עד כדי חוסר יכולת של ממש כאמור בסעיף 34ח - להבין את אשר הוא עושה או להימנע מעשיית המעשה. על מידת הפגיעה ביכולתו של מבצע העבירה להבין את מעשהו או להימנע ממנו, ניתן ללמוד ממכלול הראיות, לרבות מעשיו של מבצע העבירה לפני האירוע, במהלכו ולאחריו וכן מחוות דעת מומחים (מתוך: ע"פ 10416/07 דולינסקי נגד מדינת ישראל [7.12.09], בפסקה 11).

11. יישום כללים אלו מביא לכך כי בענייננו, לא שוכנעתי שמצבו הנפשי של הנאשם ממקם אותו בקרבה לסייג של אי-שפיות. כפי שעולה מחוות-הדעת, הנאשם אמנם סובל ממחלת נפש אך מחלתו נמצאת בהפוגה, הוא כשיר לעמוד לדין, וסביר להניח שבעת ביצוע העבירות היה באותו המצב - דהיינו לא שרוי במצב פסיכוטי פעיל. יתרה מכך: הנאשם מסר לעורך חוות-הדעת, כי סבר שלא יענש מאחר והוא חולה בסכיזופרניה, ואין לאפשר התחשבות במחלתו במצב שהוא משתמש בה כתירוץ למעשיו הפליליים ובעודו בתובנה מלאה למצבו.

12. עם זאת, יש ליתן ביטוי לנתוניו של הנאשם, לרבות מצבו הנפשי, בהקשר של עוצמת התכנון של מעשה השוד. הגרסה העולה מחוות-הדעת לפיה הושפע מתכנית טלויזיה, כשברקע מחלתו, מביאה לכך שלא יהיה זה מוצדק לייחס לנאשם תכנון ברף חומרה גבוה ומובהק. כן יש להתחשב בסכום השלל הנמוך ובהתנהלותו לאחר האירוע, אשר הביאה ללכידתו בכף ללא קושי. לחומרה, יש ליתן ביטוי לכך שהמתלוננת היתה בתחילה ב"הלם", תגובה אשר הביאה את הנאשם לאיים עליה בעודו מנופף בסכין, על-מנת לזכות בשלל השוד.

13. מנעד הענישה בעבירות שוד הוא רחב, וכדבריו של כב' השופט רובינשטיין (כתוארו אז) בע"פ 4841/13 ספי נגד מדינת ישראל, (6.2.14):

"באשר לקביעת מתחם העונש ההולם - כנודע, לובשת עבירת השוד פנים וצורות רבות וקביעת מתחמי הענישה ההולמים בגינה מגוונת...את המסגרת קבע כמובן המחוקק בקביעת 'תג עונש' לעבירה זו - אין זה דין של עבירה שנעברה תוך פגיעה פיסית אלימה לעבירה שבוצעה על דרך הפחדה בלבד; אין זה דין של עבירה שנעברה לאחר תכנון והכנה מוקדמים לעבירה אקראי-ספונטנית; אין זה דין של עבירה שנעברה בחבורה לדינה של עבירת אדם יחיד; אין זה דין של עבירה שנעשתה תוך שימוש בנשק, חם או קר, לעבירה שנעשתה ללא שימוש בנשק; אין זה דין של עבירה חד-פעמית למסכת שיטתית של עבירות..." (ראו בפסקה י"א).

14. מפסיקת בית-המשפט העליון עולה מדיניות ענישה המתייחסת באופן ספציפי לשוד של מתדלקים או אלו העובדים בחנויות נוחות בתחנת הדלק בשעות הלילה, כמו המתלוננת:

"שוד כשלעצמו מן החמורות שבעבירות הוא, ועסקינן בשוד בנסיבות מחמירות לפי סעיף 402 (נ) לחוק העונשין, שעונשו המירבי עשרים שנות מאסר. שוד בתחנת דלק בשעות ליל ניתן להשוותו, למשל, לשוד נהג מונית, שעל חומרתו עמד בית משפט זה לא אחת ולא שתיים, ורוב מלים אך למותר; הצד השווה ביניהם הוא הפגיעה במי שנכון לשרת את הציבור, לפרנסתו, גם באישון לילה, והוא חשוף לזדון הזולת. נהג המונית הוא בודד, וכך על פי רוב המתדלק הלילי. דרך יחידה שבתי המשפט יכולים לבטא בה את עמדתם הנחרצת כלפי החוטאים בכגון דא, ולתרום להגנת המתדלקים, היא בענישה." (מתוך ע"פ שור, פסקה י"א).

15. בהתחשב במדיניות ענישה זו ובנסיבות ביצוע העבירה על רקע נתוני המיוחדים של הנאשם, עיינתי בפסיקה שהוצגה על-ידי ב"כ הצדדים ובפסיקה נוספת, ולצורך קביעת מתחם העונש ההולם אציין רק את אלו:

ע"פ 7240/13 סבהט נגד מדינת ישראל [18.5.14] עניינו במערער אשר הורשע על יסוד הודאתו בשוד מזוין לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין בכך שנכנס לחדר פנימי בתחנת דלק, שם שהה מתדלק בגפו, כשעל ראשו קפוצ'ון, גרב לבנה מסביב לפניו, על כפות ידיו כפפות שחורות ובידו האחת החזיק בשבר חרס חד אותו מצא בקרבת התחנה. המערער ניגש למתלונן, שישב על כיסא, הצמיד את החרס לצווארו, דרש ממנו שיביא לו כסף, ולבסוף נטל משולחן 300 ₪ במזומן ומכשיר אייפון של המתלונן. בית-המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם שנע בין שנת מאסר ל - 3 שנות מאסר. על המערער, בחור כבן 20, שלחובתו שתי הרשעות מבית-משפט לנוער, ושירות המבחן המליץ על מאסר על תנאי וצו מבחן, הוטל עונש של 18 חודשי מאסר בפועל. ערעור על חומרת העונש נדחה, כשבין השאר נאמר כי "...שיקולי גמול והרתעה אינם מאפשרים להקל בעונשו של המערער אשר איים באישון לילה על אדם העובד לפרנסתו כדי לגזול את רכושו..." (פסקה 16).

ע"פ 7459/12 שיבר נגד מדינת ישראל, הורשע המערער על יסוד הודאתו בעבירה של שוד מזוין בכך שנכנס בסביבות השעה 4:00 לחנות בתחנת דלק כשפניו מכוסות בכובע גרב שחור, הציג למוכר בחנות סכין שהיתה ברשותו, מסר לו שקית ניילון והורה לו למלא בה את תכולתה של קופת החנות. לאחר שהמתלונן מסר למערער את שקית הניילון ובה פדיון הקופה על סך 900 ₪, הכניס המערער לשקית כמאה קופסאות סיגריות שהוצבו על המדפים. טרם יציאתו מהחנות התרה המערער במתלונן שלא ללחוץ על לחצן המצוקה ואיים עליו "אני יודע איפה אתה גר". על המערער, שהיה נטול עבר פלילי, הוטל עונש של 30 חודשי מאסר בפועל. בית-המשפט העליון הקל בעונשו והשית עליו 24 חודשי מאסר בפועל בשל תהליך שיקומי שעבר.

ת"פ 51163-03-14 (מחוזי מרכז-לוד) מדינת ישראל נגד בזונך [14.7.15], בו הורשע הנאשם בעבירה של שוד בנסיבות מחמירות בכך שבסמוך לשעה 23:00 נכנס לחנות "אלונית" בתחנת דלק שבה

שהו שני המוכרים, המתלוננים. זמן קצר לאחר שנכנס לחנות, ניפץ הנאשם בקבוק זכוכית על הדלפק בסמוך למתלוננים, נכנס מאחורי הדלפק כשבידו שבר בקבוק, אחד בצווארו של אחד המתלוננים ודרש את פדיון החנות. הנאשם נטל את הפדיון בסך של 1700 ₪ מידיו של אותו המתלונן, והורה לשני המוכרים לכבות את מצלמות האבטחה ולא להזעיק את המשטרה, ועזב את המקום. שירות המבחן המליץ להעמיד את הנאשם במבחן. בית-המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם שנע בין 18 - 36 חודשי מאסר בפועל. על הנאשם, בגיר-צעיר ללא עבר פלילי, הוטל עונש של 18 חודשי מאסר בפועל.

הנאשם הגיש ערעור על חומרת העונש אך חזר בו בהמלצת בית-המשפט העליון בע"פ 5946/15 **בזונך נגד מדינת ישראל** [2.3.16].

16. פסקי-דין אלו משקפים קשת מקרים רלבנטיים, כאשר לאחר ביצוע אבחנות מתבקשות, ובכפוף לקביעתי בדבר השפעת מחלתו של הנאשם על מימד התכנון שבעבירה, אני קובעת מתחם עונש הולם אשר נע בין 12 - 36 חודשי מאסר בפועל, לצד מאסר על תנאי ופיצוי לנפגע העבירה.

17. בעניינו של הנאשם לא נטען ולא הוצג כל שיקול אשר מצדיק חריגה מהמתחם מטעמי שיקום (או מטעמי הגנה על שלום הציבור). על כן, עונשו ייגזר בתוך המתחם ויש להתחשב בנסיבות אשר אינן קשורות בביצוע העבירות, כמפורט בסעיף 40'א' לחוק העונשין.

18. הנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירות מעלות תמונה של נאשם, כבן 30 שנים, ללא עבר פלילי, אשר הודה מייד במיוחס לו בחקירה ובבית-המשפט. נסיבותיו המשפחתיות והאישיות המורכבות עולות מתוך חוות-הדעת הפסיכיאטרית, כשחרף הקשיים סיים 12 שנות לימוד ושירת שירות צבאי מלא. מאז 2011 עבר שישה אשפוזים פסיכיאטריים וביצע מספר נסיונות אובדניים. הוא מצוי במעצר לראשונה בחייו, בתנאים לא קלים במב"נ. מכלול נתוניו האישיים מובילים למסקנה, שיש להעמיד את עונשו של הנאשם ברף הנמוך של המתחם.

19. לאור כל האמור לעיל, אני גוזרת את דינו של הנאשם כדלקמן:

12 חודשי מאסר בפועל מיום מעצרו: 1.9.16.

12 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור בתוך 3 שנים מיום שחרורו עבירות שוד לפי סימן ג' לפרק י"א לחוק העונשין.

מורה על תשלום פיצוי על סך 3000 ₪ למתלוננת, וזאת עד ליום 1.9.17.

ב"כ המאשימה תיידע את המתלוננת בדבר הפיצוי שנפסק, ותמסור פרטיה למזכירות בית-המשפט לאלתר.

הודעה זכות ערעור לבית-המשפט העליון תוך 45 יום.

ניתן היום, ה' תמוז תשע"ז, 29 יוני 2017, בהעדר הצדדים.